

Fylkeskommunens ansvar for tilbud om utdanningsprogram i eget fylke

Utdanningsdirektoratet har svart Fylkesmannen i Østfold om fylkeskommunene plikter å tilby alle utdanningsprogram i eget fylke.

TOLKNINGSUTTALELSE 27.01.2014

Gjelder

- Opplæringslova - § 3-1. Rett til vidaregåande opplæring for ungdom
- Opplæringslova - § 13-3. Plikt for fylkeskommunen til å sørge for vidaregåande opplæring

Utdanningsdirektoratet viser til e-post av 25.11.2013, hvor dere spør om fylkeskommunene plikter å tilby alle utdanningsprogram i eget fylke.

I Kunnskapsløftet tilbys det 12 utdanningsprogram i videregående opplæring. Det er 3 studieforbereidende utdanningsprogram og 9 yrkesfaglige utdanningsprogram.

Etter opplæringsloven § 3-1 sjettede ledd har ungdom med rett til videregående opplæring rett

til inntak til ett av tre alternative utdanningsprogram på videregående trinn 1 som de har søkt på, og til to års videregående opplæring innenfor utdanningsprogrammet. I utgangspunktet er denne retten knyttet til søkere ns hjemfylke . Det finnes likevel noen unntak , blant annet ved inntak til landslinjer, jf . forskrift til opplæringsloven § 6-12.

I opplæringsloven § 13-3 femte ledd står det følgende:

«Fylkeskommunen skal planleggje og byggje ut det vidaregåande opplæringstilbodet under omsyn til blant anna nasjonale mål, ønska til søkerane og det behovet samfunnet har for vidaregåande opplæring i alle utdanningsretninga r og for ulike aldersgrupper, og under omsyn til ansvaret sitt for opplæring i fengsel og i sosiale og medisinske institusjonar og behovet for spesialundervisning »

Så lenge fylkeskommunene holder seg innenfor rammene som disse bestemmelsene oppstiller, står de fritt til å bestemme hvordan opplæringstilbudet skal være, herunder hvilke utdanningsprogram som skal tilbys.

Det finnes likevel et unntak som kan begrense fylkeskommunenes handlingsrom. For elever som oppfyller vilkårene for fortrinnsrett til et særskilt utdanningsprogram, må fylkeskommunen sørge for at de får oppfylt sin rett, jf. opplæringsloven § 13 -3 første ledd og forskrift til opplæringsloven § 6-15.

Noen fylkeskommuner inngår samarbeidsavtaler om felles opplæringstilbud, og andre inngår avtaler om kjøp av elevplasser utenfor egne fylkesgrenser. Søkere har ikke krav på at slike avtaler skal inngås. Hovedregelen er som nevnt ovenfor, at fylkeskommunene står fritt i å velge hvilke utdanningsprogram de vil tilby. Unntaksvis vil fylkeskommunen være forpliktet til å gjøre avtale om kjøp av elevplass , om det skulle være nødvendig for å oppfylle fortrinnsretten til en elev.

Avslutningsvis vil vi nevne at voksne til vanlig skal få tilbud om opplæring i samsvar med ønsket sluttkompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 6-45 tredje ledd . I tillegg skal opplæringen av voksne tilpasset behovet til den enkelte, jf. opplæringsloven § 4A-3 første ledd. I dette ligger at fylkeskommunen så langt det er mulig bør tilpasse opplæringen, slik at den voksne får tilbud om opplæring i nærheten av sitt hjemsted. Det fremgår imidlertid av rundskriv Udir -2-200 8 at det ikke er slik at retten til videregående opplæring for voksne kan forstås som en absolutt rett til å få opplæring innenfor ønsket utdanningsprogram . Videre står det i rundskrivet at: «Dersom man hadde tolket retten som en absolutt rett til ønsket sluttkompetanse, vil det kunne få store økonomiske og praktiske konsekvenser. Det vil

eksempelvis kunne føre til lange ventelister, noe som er i strid med loven. Det antas derfor at fylkeskommunene må utvise skjønn når de gir tilbud om opplæring til voksne med rett. I vurderingen av hvilket tilbud som gis, må den voksnes subjektive ønsker vektlegges, men muligheten til å kunne oppnå den ønskede sluttkompetansen blant annet på bakgrunn av realkompetansen, må også spille inn. »

Vår referanse : 2013/6772